

Algemene politieke beschouwing VVD Molenlanden bij de kadernota 2027

Voorzitter,

De algemene beschouwingen bij de kadernota 2027. Eén waarin geen grote politieke keuzes worden gemaakt. En misschien is dat, gezien de korte periode waarin dit nieuwe college onderweg is, ook te begrijpen. Maar beleidsarm mag wat de VVD betreft nooit richtingloos betekenen. Juist als er nog veel moet worden uitgewerkt, is het aan deze raad om richting mee te geven. Niet op detailniveau, maar wel op de hoofdlijnen: wat vinden wij belangrijk, waar liggen onze prioriteiten en welke grenzen trekken wij?

De VVD kijkt daarbij vanuit een helder liberaal kompas. Vrijheid, verantwoordelijkheid, wederkerigheid, verdraagzaamheid en sociale rechtvaardigheid zijn geen abstracte begrippen voor landelijke congressen of manifesten; ze moeten juist zichtbaar worden in lokaal bestuur. In hoe wij omgaan met gemeenschapsgeld. In hoe wij inwoners serieus nemen. In hoe wij veiligheid organiseren. En in hoe wij als gemeenteraad verantwoordelijkheid nemen voor keuzes die soms lastig zijn, maar wel nodig.

1. Financiële discipline: geen gemakkelijke greep in de portemonnee van inwoners

Voorzitter, de VVD ziet in het coalitieakkoord veel ambities. Mooie woorden, goede bedoelingen en plannen die op zichzelf vaak sympathiek klinken. Maar wij weten ook: elke ambitie heeft uiteindelijk een prijskaartje. En als we niet scherp blijven, worden goede bedoelingen al snel dure voornemens.

Met de financiële doorkijk die we hebben gekregen, maken wij ons zorgen. De kadernota laat op korte termijn nog lucht zien, maar richting de komende jaren wordt duidelijk dat de structurele ruimte beperkt is. We kennen allemaal de onzekerheden rond gemeentefinanciën, het gemeentefonds, jeugdzorg, onderwijshuisvesting en de stijgende kosten van uitvoering. Maar juist daarom moeten wij niet doen alsof de rekening straks vanzelf verdwijnt, al dan niet met onze ruime algemene reserve. De VVD is helder: wij zijn tegen belastingverhogingen. Wij willen de nullijn voor gemeentelijke belastingen vasthouden. Niet omdat belasting nooit een middel kan zijn, maar omdat het te vaak het eerste middel lijkt zodra plannen duurder worden dan gedacht. Voor ons is het uitgangspunt anders: eerst kritisch kijken naar uitgaven, naar prioriteiten, naar efficiency en naar wat de gemeente wel en niet moet doen. Pas daarna komt de vraag of lastenverzwaring überhaupt bespreekbaar is. En wat de VVD betreft is dat dus niet de weg die wij op willen.

Vrijheid betekent ook dat inwoners, ondernemers en verenigingen zoveel mogelijk ruimte houden om hun eigen keuzes te maken. Elke euro die wij extra heffen, is een euro die een gezin, een ondernemer of een vereniging niet zelf kan besteden. Daar moeten we buitengewoon terughoudend mee omgaan.

2. Participatie: inwoners serieus nemen vraagt om leiderschap, niet om bestuurlijke schijnzekerheid

Voorzitter, het nieuwe college spreekt veel over maximale participatie en het betrekken van inwoners. Ook de VVD vindt het belangrijk dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden gehoord. Een gemeente is er immers voor haar inwoners, niet andersom.

Maar wij willen hier wel een waarschuwing uitspreken. Participatie is geen wondermiddel. En participatie mag nooit een excuus worden om politieke keuzes vooruit te schuiven of te verdunnen. We moeten waken voor participatie-overkill: trajecten, avonden, sessies, tafels en klankbordgroepen waarbij uiteindelijk vooral dezelfde kleine groep mensen het hardst klinkt. Dan bestaat het risico dat een handvol insprekers en schreeuwers de richting bepaalt, terwijl de stille meerderheid thuisblijft, werkt, zorgt of simpelweg vertrouwt op de gemeenteraad om verstandige afwegingen te maken.

De kloof tussen bestuur en burger wordt niet gedicht door nóg een participatietraject te organiseren. Die kloof wordt kleiner als de politiek duidelijk is, betrouwbaar is en keuzes goed uitlegt. Dat vraagt om fundamenteel leiderschap. Om bestuurders en raadsleden die luisteren, afwegen, besluiten en vervolgens ook durven uit te leggen waarom niet iedereen zijn zin krijgt.

Voor de VVD is participatie waardevol als zij scherp is afgebakend: waarover mogen inwoners meepraten, welke ruimte is er echt, welke kaders gelden vooraf en wie neemt uiteindelijk het besluit? Zonder die helderheid wordt participatie teleurstelling op bestelling.

3. Een beleidsarme kadernota vraagt om scherpe richting van de raad

Voorzitter, deze kadernota schuift eigenlijk alles door naar het nieuwe college. Er worden weinig grote politieke besluiten genomen. Dat kan tijdelijk begrijpelijk zijn, maar het mag geen gewoonte worden. De raad moet niet alleen achteraf controleren, maar vooraf richting geven. Daarom geeft de VVD het college graag een aantal opdrachten en suggesties mee voor de uitwerking richting begroting.

4. Moderne overheid: benut generatieve AI voor productiviteit en betere dienstverlening

De eerste suggestie betreft de gemeentelijke organisatie zelf. Als wij de lasten voor inwoners niet willen verhogen en tegelijk goede dienstverlening willen leveren, moeten we veel serieuzer kijken naar productiviteit. De VVD vindt dat Molenlanden actief moet inzetten op het verantwoord toepassen van generatieve AI binnen de gemeentelijke organisatie.

Niet als speeltje, niet als hype, maar als serieus instrument om werk slimmer te organiseren. Denk aan sneller opstellen van conceptbrieven, betere beantwoording van inwonervragen, ondersteuning bij beleidsvoorbereiding, samenvattingen van vergaderstukken, interne kennisontsluiting en efficiëntere administratieve processen.

Onze oproep aan het college is concreet: kom met een plan om binnen de gemeentelijke organisatie stapsgewijs en verantwoord 10 procent productiviteitswinst te realiseren door digitalisering, procesverbetering en generatieve AI. Uiteraard met aandacht voor privacy, informatiebeveiliging, ethiek en menselijke controle. Maar laten we niet blijven hangen in koudwatervrees. Een effectieve overheid is geen grotere overheid, maar een betere overheid: wendbaar, doelmatig en dienstbaar.

5. Cybersecurity: maak er nu eindelijk serieus werk van

Voorzitter, dan een punt waar de VVD nadrukkelijk aandacht voor vraagt: cybersecurity. In het coalitieakkoord komt het wel terug, maar in deze kadernota zien wij onvoldoende urgentie. En dat baart ons echt zorgen.

Gemeenten beheren gevoelige gegevens van inwoners, ondernemers, kwetsbare gezinnen en maatschappelijke organisaties. Gemeenten zijn afhankelijk van digitale

systemen voor dienstverlening, vergunningen, belastingen, zorg, openbare orde en crisisbeheersing. Eén ernstig incident kan dienstverlening platleggen, vertrouwen beschadigen en forse financiële gevolgen hebben. Cybersecurity is dus geen technisch onderwerp voor de kelder van het gemeentehuis. Het is bestuurlijke verantwoordelijkheid.

De VVD wil dat Molenlanden cybersecurity professioneel optuigt en borgt in de gemeentelijke organisatie. Dat betekent: duidelijke bestuurlijke verantwoordelijkheid, periodieke rapportage aan de raad, structurele aandacht voor bewustwording van medewerkers, oefening met crisisscenario's, onafhankelijke toetsing van digitale weerbaarheid en een concreet verbeterplan met prioriteiten, budget en planning. Wij willen niet pas wakker worden na een incident. Wij willen dat het college vóórdat het misgaat laat zien dat de basis op orde is. Daarom vragen wij het college om bij de begroting inzichtelijk te maken hoe cybersecurity structureel wordt geborgd: organisatorisch, financieel en bestuurlijk.

6. Liberale kern: sterke samenleving, scherpe overheid

Voorzitter, de rode draad in onze beschouwing is eenvoudig. De VVD gelooft in inwoners die verantwoordelijkheid nemen, in ondernemers die ruimte verdienen, in verenigingen die dorpen en kernen sterk maken, en in een overheid die doet wat nodig is, maar niet alles naar zich toe trekt.

Een effectieve gemeente is geen gemeente die voor ieder probleem een nieuw programma, overlegtafel of subsidieregeling bedenkt. Een liberale gemeente is een gemeente die basiszaken goed regelt: veiligheid, bereikbaarheid, goede dienstverlening, gezonde financiën en ruimte voor initiatief. Een gemeente die keuzes maakt en daar eerlijk over is.

Daarom zal de VVD deze bestuursperiode scherp letten op drie dingen: blijven de lasten voor inwoners onder controle, wordt participatie gebruikt om betere besluiten te nemen in plaats van besluiten uit te stellen, en maakt dit college serieus werk van een moderne, veilige en efficiënte gemeentelijke organisatie?

Slot

Voorzitter, deze kadernota is beleidsarm, maar de opgaven zijn dat zeker niet. De financiële druk neemt toe. De verwachtingen van inwoners zijn hoog. De digitale risico's groeien. En de gemeentelijke organisatie moet meer doen met beperkte middelen.

Juist dan is een helder kompas nodig. Voor de VVD is dat kompas liberaal: vrijheid met verantwoordelijkheid, ruimte voor inwoners en ondernemers, zuinig omgaan met gemeenschapsgeld, leiderschap tonen waar dat nodig is en zorgen dat de overheid betrouwbaar, veilig en doelmatig functioneert.

Wij wensen het college succes met de verdere uitwerking, maar geven daarbij één duidelijke boodschap mee: maak scherpe keuzes, houd de lasten laag, voorkom participatie als bestuurlijk rookgordijn, benut moderne technologie en maak cybersecurity eindelijk tot een volwassen bestuurlijke prioriteit.

Dank u wel.